THE RECOVERY KERNEL

De toneelscripts

Zeven volledige voorstellingen. Elk 15 minuten. Minimaal 3 delen. Maximale eerlijkheid.

Hoe deze scripts te gebruiken

Elk script is een compleet toneelstuk geschreven voor het 20-minuten playwright blok van een Kernel bijeenkomst. De scripts zijn geschreven om zonder repetitie opgevoerd te worden — de toneelregie is eenvoudig, het dialoog is toegankelijk, en de rollen zijn ontworpen zodat iedereen in de kamer elk deel kan spelen.

Dit is geen gepolijst theater. Het is uitgevoerd herstel. De imperfecties in de uitvoering — de gemiste cue, de gelachen regel, de persoon die zijn personage verliest omdat iets te dichtbij raakte — die zijn geen mislukkingen. Het is het stuk dat werkt.

Elke voorstelling heeft een debriefsectie. Gebruik deze. De voorstelling zonder de debrief is catharsis zonder integratie. De debrief is waar het aardewerk zijn glazuur krijgt.

Speel	Thema
1 — Het Laatste Gesprek	Twee versies van dezelfde persoon door de tijd heen — het gesprek dat niet kon plaatsvinden, nu eindelijk plaatsvindend
2 — Het sollicitatiegesprek	Solliciteren op het leven dat je wilt met vragen die niemand ooit stelt — en referenties uit je verleden
3 — Het Museum van Keuzes	Elk tentoonstelling is een beslissing. De gids legt uit zonder oordeel. Jij kiest wat je mee naar huis neemt.
4 — De Partij	Iedereen speelt wie ze vroeger waren. Eén persoon arriveert als wie ze nu zijn.
5 — De Overdracht	Twee vreemdelingen. Hetzelfde object. Volledig verschillende betekenissen. Een ruil.
6 — Het vonnis	Een volledige rechtszaak met een staatsadvocaat die er technisch is, maar duidelijk niet.
7 — De Brief	Je schrijft naar de substantie. Het schrijft terug. Wat het zegt, is niet wat je verwachtte.

SPEEL 1

Het Laatste Gesprek

Twee versies van dezelfde persoon — één aan het begin, één later — die elkaar over tijd proberen te bereiken.

Speeltijd	Vijftien minuten
Onderdelen	3 — ZELF VERLEDEN, ZELF NU, DE SUBSTANTIE
Kernonderwerp	Identiteit / transformatie / wat we onszelf verschuldigd zijn
Minimale gietvorm	3 — schalen naar volledige groep

rol	KOSTUUM / REQUISES	Wie zou dit moeten spelen?
Het verleden zelf	Versleten jas, gezakte houding, onrustige handen	Iemand die vroeg stadium gebruik in zichzelf herkent — of die naïviteit met eerlijkheid kan uitbeelden
Zelf nu	Zelfde jas gedragen op verschillende manieren - rechtop, mouwen opgerold, handen stil	Iemand die in herstel is en twee toestanden tegelijkertijd kan vasthouden
De substantie	Iets meedragen — een fles, een tas, een doos. Nooit neerzetten.	De meest fysiek zelfverzekerde persoon in de kamer. De substantie is charmant, niet eng.

REGISSEUR: Dit stuk werkt het beste wanneer SELF PAST en SELF NOW door dezelfde persoon worden gespeeld die zich splitst — zittend aan tegenovergestelde zijden van het toneel en oversteken om te spreken. Als twee mensen de rollen spelen, moeten ze identiek gekleed zijn.

DEEL ÉÉN: Voordat Alles Veranderde [5 min]

SCÈNE 1 De dag dat het normaal begon te voelen [~2 min]

[Een enkele stoel. ZELF VERLEDEN zit. DE SUBSTANTIE staat achter hen, dichtbij maar niet aanrakend. ZELF NU staat aan de verre rand van de ruimte, kijkend.]

SELF PAST: Ik ga goed. Ik wil dat vastleggen. Ik ga helemaal goed.

[Pauze. DE SUBSTANTIE leunt voorover, spreekt nog niet.]

SELF PAST: Ik heb een systeem. Ik gebruik het in het weekend. Soms op donderdagen. Maar ik heb regels. Ik heb ze opgeschreven.

SELF NOW: Je schreef ze op en dan verloor je het papier.

SELF PAST: [kijkend om me heen, SELF NOW niet zien] Wie zei dat?

[THE SUBSTANCE legt een hand op SELF PAST's schouder. SELF PAST ontspant zichtbaar.]

SUBSTANCE: Niemand. Je bent oké. Je zei het zelf.

SELF PAST: Het gaat goed met me.

— De eerste leugen die zich helemaal waar voelde —

SCÈNE 2 Het gesprek dat niet gebeurde [~3 min]

[ZELF NU kruist naar ZELF VANDAAG. Ze raken elkaar bijna. DE SUBSTANTIE beweegt tussen hen.]

SELF NOW: Ik moet je iets vertellen. Over wat er gaat gebeuren.

SUBSTANTIE: [pleasantly, to SELF PAST] Je hoeft dit niet te horen.

SELF PAST: [to the air, not quite hearing] Ik kan je niet goed horen.

ZELF NU: Ik weet het. Je kon me toen ook niet horen. Ik probeer het toch.

SELF PAST: [to THE SUBSTANCE] Is er iemand?

SUBSTANCE: [smiling] Het is alleen maar lawaai. Kom op. Je hebt dingen te doen.

[SELF PAST staat. Volgt THE SUBSTANCE weg van SELF NOW. SELF NOW kijkt toe.]

ZELF NU: De dingen die je moet doen. Daar moet ik je over vertellen.

— De waarschuwing die te laat kwam — of was het te vroeg? —

DEEL TWEE: Het Draaipunt [5 min]

SCÈNE 3 De Nacht dat de Regels Verdwenen [~2 min]

[SELF PAST is nu duidelijk uitgeput. THE SUBSTANCE is nog steeds aanwezig, maar is stoppen met charmant zijn — is nu alleen aanwezig, verplicht.]

SELF PAST: Ik kan me niet herinneren wat de regels waren.

SUBSTANCE: Je hebt geen regels nodig. Je hebt alleen dit nodig.

SELF PAST: Ik schreef ze op.

SUBSTANTIE: Heb je het gedaan, hoor? Of dacht je er alleen maar aan om ze op te schrijven?

[Beat. SELF PAST kan zich niet herinneren.]

ZELF NU: [van over de ruimte] Drie regels. Je vertelde me de drie regels eens. Ik herinner ze me.

SELF PAST: [kijkt op, naar de stem deze keer] Wat waren het?

ZELF NU:
Nooit alleen.
Nooit voor de middag.
Nooit wanneer iets belangrijks de volgende dag is.

SELF PAST: [quiet] Ik heb alle drie gebroken.

Ze waren slechte regels.

— Het moment dat de wiskunde onmiskenbaar werd —

SCÈNE 4 Het gesprek dat eindelijk plaatsvindt [~3 min]

[DE SUBSTANCE trekt zich terug — net een beetje. SELF VERLEDEN en SELF NU zijn nu dichterbij. Bijna in dezelfde ruimte.]

SELF NOW: Ik ben hier niet om je te vertellen wat je fout deed.

SELF PAST: Dus waar ben je dan voor?

SELF NOW: Je vertellen dat je het haalt. En je vertellen dat het iets kost. En je vragen of je wilt weten wat het kost.

SELF PAST: [lange pauze] Kost dit...?

[SELF PAST gebaart naar DE SUBSTANTIE zonder ernaar te kijken.]

SELF NOW: Ja. Het kost dit.

Je hoeft nu geen beslissingen te nemen.

ZELF VERLEDEN: [nog steeds naar ZELF NU] En daarna? Na dat het dit kost?

SELF NOW: Ik sta hier. Zo ziet de nas eruit.

— De eerste echte blik over de tijd —

DEEL DREEI: De andere kant [5 min]

SCÈNE 5 Wat DE SUBSTANTIE Zegt Als Hij Verliest [~2 min]

[DE SUBSTANTIE beweegt naar ZELF NU nu — negerend ZELF VERLEDEN.]

Je weet dat ik er ben. Wat je ook tegen ze zegt. Ik ben nog steeds hier.

SELF NOW: Ik weet het.

SUBSTANTIE: En er zal een dinsdag zijn. Misschien over zes maanden. Misschien over drie jaar. Er zal een dinsdag zijn waarop niets goed is gegaan, en je zult aan me denken.

SELF NOW: Ik weet dat ook.

SUBSTANTIE: [bijna zacht] Dan waarom doe je dit?

ZELF NU: Omdat ik het nu weet. Je voelde je ooit als het enige wat werkte. Nu weet ik wat je eigenlijk kost. Dat zijn verschillende gevoelens.

[DE SUBSTANTIE kijkt nog één keer naar ZELF VERLEDEN.]

SUBSTANTIE: [to SELF PAST] Laatste kans.

[ZELF VERLEDEN kijkt naar ZELF NU. Kijkt naar DE SUBSTANTIE. Kijkt terug.]

— De keuze die nooit slechts één moment was —

SCÈNE 6 Het Laatste Gesprek [~3 min]

[ZELF VERLEDEN en ZELF NU staan nu samen — bijna overlappend. DE SUBSTANTIE aan de rand.]

ZELF VERLEDEN: Wat doe ik ermee? Met wat ik kwijt ben. De tijd.

ZELF NU: Je draagt het. Je kunt het niet laten. Maar het wordt lichter.

SELF PAST: Dat is geen goed antwoord.

SELF NOW: Nee. Maar het is de echte.

ZELF VERLEDEN: [naar DE SUBSTANTIE] Is dat waar?

SUBSTANTIE: [pauze, verrast iedereen, inclusief zichzelf] Ja. Het is waar.

[DE SUBSTANTIE laat los wat het droeg. Eerste keer in de voorstelling.]

[Stilte. SELF PAST en SELF NOW kijken naar elkaar.]

ZELF VERLEDEN: Wat zeg ik tegen de mensen die ik—

SELF NOW: Niet vandaag. Vandaag blijf je gewoon in de kamer.

ZELF VERLEDEN: Oké.

— De kleinst mogelijke eerste stap —

[Lichten uit of de facilitator roept: SCÈNE.]

DEBRIEFINGSVRAGEN

• SELF PAST: hoe was het om te horen wat er komen ging zonder de koers te kunnen wijzigen?

• SELF NOW: wat wilde je zeggen dat je niet kon zeggen?

• DE SUBSTANTIE: wat verraste je aan die rol? Hoe voelde het om neer te leggen wat je droeg?

• Aan het publiek: wanneer voelde het gesprek het meest waar? Welk moment herkende je?

SPEEL 2

Het sollicitatiegesprek

Solliciteren op het leven dat je wilt — met vragen die niemand ooit stelt in echte interviews.

Looptijd	15 minuten
Onderdelen	4 — SOLICITANT, INTERVIEWER, HET VERLEDEN (stem van buitenaf), DE TOEKOMST (stil)
Kernonderwerp	Aspiratie / eerlijkheid / wat we op onze cv's verbergen
Minimale gietvorm	3 — schaalt naar volledige groep

rol	KOSTUUM / REQUISES	Wie moet dit spelen?
Sollicitant	Slimme kleding boven alledaagse kleding — de inspanning zichtbaar	Iedereen — deze rol vereist emotionele blootstelling, maar geen eerdere acteerervaring
interviewaar	Klembord of notitieblok. Leest er constant van. Maakt aantekeningen gedurende het hele proces.	Iemand die tegelijkertijd professioneel en meedogenloos kan zijn — een krijger speelt dit vaak briljant.
HET VERLEDEN	Geen kostuum. Zit op het podium of achter een gordijn. Alleen stem.	Iemand met een krachtige stem en het moed om moeilijke dingen duidelijk te zeggen
DE TOEKOMST	Zit tegenover HET VERLEDEN. Stil gedurende. Reageert alleen. Geen woorden.	Iemand die alleen met expressie en lichaamstaal kan communiceren

DIRECTEUR: De taak van de INTERVIEWER is om de vragen te stellen die het echte leven nooit direct stelt, maar die altijd beantwoord moeten worden. Ze zijn niet wreed — ze zijn precies. Er is een verschil. DE TOEKOMST observeert alles en reageert alleen met gezicht en lichaam — nooit met woorden. HET VERLEDEN spreekt alleen wanneer direct aangesproken of wanneer de SOLICITANT op het punt staat te liegen.

DEEL ÉÉN: De Aanhef [4 min]

SCÈNE 1 Vertel me over jezelf [~2 min]

[Een kantoor. Twee stoelen. INTERVIEWER zit, met een clipboard klaar. APPLICANT komt binnen. DE TOEKOMST is al in de kamer, zit in een hoek, en kijkt toe. APPLICANT merkt DE TOEKOMST in eerste instantie niet op.]

INTERVIEWER: Ga zitten. Bedankt dat u bent gekomen.

SOLICITANT: Dank u wel voor uw tijd.

INTERVIEWER: Natuurlijk. Dus. Vertel eens over jezelf.

SOKENDE: [het voorbereide antwoord] Ik ben een harde werker, ik ben veerkrachtig, ik heb — [merkt THE FUTURE aanstaarden, stottert] Sorry. Ik ben — Ik heb wat meegemaakt.

INTERVIEWER: [maakt een aantekening] Sommige dingen. Ja. We hebben uw dossier gelezen.

Mijn dossier.

INTERVIEWER: Dit is een uitgebreid interview. We hebben toegang tot alles.

[Pauze. APPLICANT kijkt naar DE TOEKOMST. DE TOEKOMST knikt — langzaam, serieus.]

SOKENDE: Alles.

INTERVIEWER: Alles. Zullen we beginnen?

— Wanneer 'vertel eens over jezelf' echt iets betekent —

SCÈNE 2 De CV-kloof [~2 min]

INTERVIEWER: Ik merk dat er hier een gat zit. [tikt op het bloknotitieboekje] Ongeveer drie jaar.

Ik was — bezig met persoonlijke uitdagingen.

INTERVIEWER: Het beheren ervan.

SOLICITANT: Ja.

INTERVIEWER: Vertel me wat u gedurende die drie jaar geleerd heeft.

SOKENDER: [pause] Ik leerde dat ik op een chemische stof draaide die niet van mij was. Dat mijn brein een tekort had dat ik niet wist te benoemen. Dat het ding dat ik gebruikte om het te repareren het tekort erger maakte.

INTERVIEWER: [kijkt voor het eerst op van het clipboard] Dat is best specifiek.

SOLICITANT: U zei uitgebreid.

[DE VERVOEDER stem, van achter het toneel:]

VERDAGEN: Vertel ze over de dinsdag in oktober.

AANVRAAGER: [tenses] Dat is niet relevant.

VERDAGEN: De interviewer zei alles.

[Beat. DE TOEKOMST leunt voorover — geïnteresseerd.]

— Het cv vertelt wat er gebeurd is. Het interview vraagt waarom. —

DEEL TWEE: De Echte Vragen [6 min]

SCÈNE 3 Waarom wilt u deze functie? [~3 min]

INTERVIEWER: Waarom wilt u dit leven?

SOLLICITANT: Het spijt me?

INTERVIEWEUR: Het leven waarvoor je solliciteert. Waarom dit? Je had een ander. Waarom heb je het verlaten?

SOKENDE: [long pause] Het andere leven doodde me.

INTERVIEWER: Mensen zeggen dat. Maar je bleef er voor — [controleert het plakband] zeven jaar.

SOKENDE: Ik wist niet dat er ergens anders was om me te melden.

INTERVIEWER: En nu doe je.

SOKENDE: Iemand liet me de aanvraag zien.

Wie?

SOLICITANT: [kijkt naar DE TOEKOMST] Ik weet het nog niet.

[DE TOEKOMST lacht — net nauwelijks.]

INTERVIEWER: Wat zijn uw grootste sterktes?

SOKENDE: Ik weet hoe de bodem van de put voelt van binnenuit. Ik weet dat het niet de bodem is — er is nog dieper. Ik ben teruggekomen van nog dieper. Ik ken de weg terug.

INTERVIEWER: [maakt aantekening] En uw grootste zwakte?

APPLICANT: Ik heb nog steeds dezelfde hersenen als voorheen. Dezelfde varianten. Dezelfde architectuur. Ik kan het nu beheren. Maar het verandert niet.

— Eerlijkheid als kwalificatie —

SCÈNE 4 De referentiespreuk [~3 min]

INTERVIEWER: We hebben contact opgenomen met enkele referenties. Uw voormalige werkgevers, zo zou je zeggen.

[DE STEM VAN HET VERLEDEN:]

HET VERLEDEN: Dat ben ik, toch.

INTERVIEWER: [naar HET VERLEDEN, alsof aan de telefoon] Ja, hallo. We hebben de sollicitant hier. Kunt u iets vertellen over hun karakter?

VERDAGENE TIJD: Hun karakter. [beat] Ze waren er. Zelfs toen ik het bijna onmogelijk maakte om te komen. Dat telt.

INTERVIEWER: Heeft u nog zorgen?

VERDAGEN: Ze praten nog met me. Soms laat in de nacht. Ik weet niet of dat gezond is.

APPLICANT: [naar HET VERLEDEN] Dat is genoeg.

HET VERLEDEN: Ik ben een referentie. Ze vroegen.

APPLICANT: [to INTERVIEWER] Ik werk aan de late-night gesprekken. Ik heb nu tools.

INTERVIEWER: [nog aan het schrijven] Gereedschappen. Welk soort?

APPLICANT: Het soort dat de werkelijke chemie aanpakt. Niet alleen het gedrag.

[DE TOEKOMST staat — eerste beweging van het stuk. Loopt om achter de SOLICITANT te staan.]

INTERVIEWER: [kijkt naar DE TOEKOMST, en dan terug] We hebben nog één laatste vraag.

— Wanneer je verleden je referentie schrijft en je toekomst verschijnt om je te garanderen —

DEEL DREEI: Het Aanbod [5 min]

SCÈNE 5 Waar zie je jezelf over vijf jaar? [~2 min]

INTERVIEWER: Waar zie je jezelf over vijf jaar?

APPLICANT: [kijkt naar DE TOEKOMST die achter hen staat] Aanwezig. Dat is het belangrijkste. Aanwezig zijn voor wat er ook gebeurt.

INTERVIEWER: Dat is niet zo ambitieus.

SOKENDE: Je weet niet waar ik vandaan kom.

INTERVIEWER: [legt het clipboard neer] Nee. Ik doe niet. [echt nu] Vertel me.

SOKENDE: Ik heb drie jaar — meer — niet aanwezig geweest bij iets. Fysiek in de kamer en volledig afwezig in mijn leven. Over vijf jaar, aanwezig zijn, is het meest ambitieuze wat ik me kan voorstellen.

[DE STEM VAN HET VERLEDEN, nu zachter:]

HET VERLEDEN: Dat is waar.

[THE FUTURE legt een hand op de schouder van de APPLICANT. APPLICANT strekt rechtop.]

— Aanwezigheid als het ultieme doel —

SCÈNE 6 De Beslissing [~3 min]

INTERVIEWER: We hebben uw sollicitatie bekeken. [looks at THE FUTURE, then THE PAST, then APPLICANT] Ik wil eerlijk tegen u zijn. U bent niet de sterkste kandidaat op papier.

SOLLICITANT: Ik weet het.

INTERVIEWER: Er zijn hiaten. Er is geschiedenis. Er zijn — vragen over betrouwbaarheid.

APPLICANT: Ik weet dat ook.

INTERVIEWER: Echter.

SOKENDE: [houdt adem in]

INTERVIEWER: U bent de enige kandidaat die ons de waarheid vertelde. Elke andere sollicitant vertelde ons wat we wilden horen. U vertelde ons wat werkelijk waar was. In onze ervaring — [zet het plakbord volledig neer] dat is het enige wat succes in deze functie voorspelt.

SOLLICITANT: Wat is de functie precies?

INTERVIEWER: [pause] Jouw leven. Het leven waar je voor solliciteert.

[Pauze. APPLICANT kijkt naar DE TOEKOMST. DE TOEKOMST knikt.]

Wanneer begin ik?

INTERVIEWER: Je deed het al. Toen je hier binnenkwam.

— Het interview was de baan —

[Lichten uit of SCÈNE.]

DEBRIEFINGSVRAGEN

• SOLICITANT: Wat was het moeilijkst om te zeggen tijdens het interview? Wat verraste je aan het hardop zeggen?

• INTERVIEWER: hoe voelde het om de echte vragen te stellen in plaats van de beleefde?
• VERLEDEN: hoe voelde het om een referentie te zijn — over iemands karakter vanuit die positie te spreken?
• DE TOEKOMST: je zei niets. Wat communiceerde je? Wat wilde je zeggen?
• Aan de zaal: welke vraag uit dit interview had je gewild dat iemand je daadwerkelijk had gesteld?

SPEEL 3

Het Museum van Keuzes

Elk tentoonstelling is een beslissing. De gids legt elk ervan uit zonder oordeel. De bezoeker beslist wat hij mee naar huis neemt.

Speeltijd	15 minuten
Onderdelen	4 — DE BEZOEKER, DE GIDS, TENTOONSTELLING 1 (levend), TENTOONSTELLING 2 (levend)
Kernonderwerp	Verantwoordelijkheid zonder schaamte / de architectuur van besluitvorming
Minimale gietgieting	3 — opschalen naar de volledige groep

rol	KOSTUUM / REQUISES	Wie moet dit spelen?
DE BEZOEKER	Comfortabele kleding. Licht verdwaalde uitdrukking. Draagt niets.	Iemand die kwetsbaarheid en sarcastisch humor tegelijk kan uitstralen
De Gids	Iets professionele — lanyard, prikbord, officiële aanpak. Warm maar nauwkeurig.	Iemand die dingen van nature duidelijk uitlegt zonder oordeel
BIJLAGE 1 — DE EERSTE GEBRUIK	Bevroren op de plek tot gesproken. Dan volledig levend.	Iemand die de specifieke energie van vroeg gebruik kan vangen — de nieuwsgierigheid, de opluchting
BIJVOEGING 2 — DE ONDERHOUDPERIODE	Bevroren. Vermoeid wanneer levend.	Iemand die uitputting en de schijn van normaliteit tegelijkertijd kan overbrengen

DIRECTEUR: De EXHIBITS bevriezen volledig tussen scènes — ze zijn objecten, displays, totdat de VISITOR nadert. Als de VISITOR weggaat, bevriezen ze weer. THE GUIDE houdt de tour vol met professionele afstandelijkheid die steeds doorspekt wordt met oprechte zorg.

DEEL ÉÉN: De Oriëntatie [3 min]

SCÈNE 1 Welkom in het museum [~1.5 min]

[Een lege ruimte. Exhibits (twee mensen) staan bevroren op verschillende plekken in de kamer. DE GIDS wacht bij de ingang. DE BEZOEKER komt binnen, kijkt onzeker om zich heen.]

GIDS: Welkom. Je bent verwacht.

Ik heb geen reservering gemaakt.

HANDLEIDING: Niemand doet dat. Volg me alstublieft.

BEZOEKER: [kijkend naar de bevroren EXHIBITS] Zijn dat... mensen?

GIDS: Elk tentoonstelling vertegenwoordigt een keuze. De tentoonstelling neemt menselijke vorm aan omdat keuzes niet abstract gebeuren — ze gebeuren in lichamen, in momenten, met alles wat er op dat moment gebeurt.

BEZOEKER: Ik herinner me niet dat ik hiermee akkoord ben gegaan.

GIDS: Niemand doet dat. Het museum is van jou, ongeacht.

— Jouw keuzes staan altijd al tentoongesteld — of je ze bekijkt of niet —

SCÈNE 2 De Museumregels [~1,5 min]

GIDS: Drie regels. Regel één: u mag de tentoonstellingen aanraken. Regel twee: de tentoonstellingen spreken wanneer u nadert, maar ze kunnen niet veranderen wat ze al gedaan hebben. Regel drie: u mag één ding van elke tentoonstelling meenemen wanneer u vertrekt.

BEZOEKER: Neem je iets? Uit een museum?

HANDLEIDING: Wat je leert van een keuze is van jou. Dat is het beleid.

BEZOEKER: [kijkend naar EXHIBIT 1] Wat is dat ene?

HANDLEIDING: Dat is de eerste keer.

BEZOEKER: [nog steeds] Ik weet niet of ik dat wil zien.

GIDS: Daarom staat het in het museum. De dingen die we liever niet zien, zijn juist de meest waard om tentoon te stellen.

— De dingen die we niet willen onderzoeken hebben het meeste te leren —

DEEL TWEE: De Tentoonstellingen [8 min]

SCÈNE 3 Bijlage 1 — De Eerste Keer [~4 min]

[DE BEZOEKER nadert EXHIBIT 1. Zodra ze op armlengte zijn, komt EXHIBIT 1 tot leven — midden in de actie, te midden van iets wat spannend voelde.]

EXHIBIT 1: [verrast, oprecht] Oh. Je kwam.

BEZOEKER: Ik dacht niet dat je me zou onthouden.

EXHIBIT 1: Ik ben letterlijk gemaakt van jou die me herinnert. Natuurlijk herinner ik me.

BEZOEKER: Waarom voelde je je zo —

EXHIBIT 1: Klopt? [de zin aanvullen] Omdat voor uw specifieke zenuwstelsel, dat specifieke compound de eerste ervaring van adequate neurochemie produceerde die u ooit had gehad. U kreeg geen high. U kreeg normaal.

[DE GIDS spreekt zachtjes van een afstand:]

HANDLEIDING: De begeleidende tekst bij dit tentoonstellingsstuk: de COMT-variant van de bezoeker betekende dat hun dopamine sneller werd afgebroken

dan dat het geregistreerd kon worden. Voor het eerst duurde het signaal lang genoeg om te voelen als voelen.

Dat wist ik toen niet.

EXHIBIT 1: Niemand heeft het je verteld. Als iemand het je had verteld — als iemand had gezegd 'je brein heeft een specifiek tekort en dit is waarom dit zo goed voor je werkt en dit is wat het zal kosten' — wat zou je gedaan hebben?

VISITOR: [long pause] Ik weet het niet.

EXHIBIT 1: Dat is het eerlijke antwoord.

BEZOEKER: Wat neem ik van je?

EXHIBIT 1: De kennis dat de behoefte echt was. De oplossing was fout. De behoefte was echt.

[EXHIBIT 1 bevriest. DE BEZOEKER staat met dat.]

— De behoefte was echt —

SCÈNE 4 Bijlage 2 — De Onderhoudsperiode [~4 min]

[DE BEZOEKER loopt naar EXHIBIT 2. EXHIBIT 2 ontdooit — onmiddellijk uitgeput, normaliteit uitvoerend.]

EXHIBIT 2: [automatisch] Het gaat goed met me. Alles is goed.

VISITOR: Ik ken die stem.

EXHIBIT 2: [verlaagt de prestatie licht] Ja. Dat is jouw stem.

BEZOEKER: Wat doe je?

EXHIBIT 2: Beheren. Ik beheers alles. Ik heb een systeem — [stopt] Ik had een systeem.

HANDLEIDING: [van afstand] Opmerking van de gids: tijdens de onderhoudsperiode besteedde de bezoeker ongeveer veertig procent van zijn cognitieve middelen aan de logistiek van de gewoonte. Die veertig procent is wat niet beschikbaar was voor de rest van zijn leven.

Veertig procent.

EXHIBIT 2: [zacht] Ik was zo moe. De hele tijd. En ik bleef iedereen vertellen dat het goed met me was.

BEZOEKER: Was je bang?

EXHIBIT 2: Ik was doodsbang. Maar doodsbang zijn betekende dat ik moest toegeven dat er iets mis was. En als er iets mis was, moest ik — ik wist niet wat daarna kwam.

BEZOEKER: Ik weet wat daarna komt.

EXHIBIT 2: [kijkt op, eerste echte blik] Doe jij?

BEZOEKER: Dit. [gebaart naar het museum] Onder andere. Dit komt na dat.

[Pauze. EXHIBIT 2 glimlacht bijna.]

EXHIBIT 2: Wat neem je van me?

BEZOEKER: Het veertig procent. Ik wil het veertig procent terug.

EXHIBIT 2: [bevries — maar voordat je bevriest, stil] Je hebt het al.

— De middelen waren altijd er — elders toegewezen —

DEEL DRIE: De Cadeauwinkel [4 min]

SCÈNE 5 Het vertrekgesprek [~2 min]

[DE BEZOEKER staat met DE GIDS bij de uitgang. Beide EXHIBITS zijn bevroren achter hen.]

GIDS: Hoe was de rondleiding?

Ik had verwacht dat het erger zou zijn.

GIDS: De meeste bezoekers doen.

VISITEUR: Ik dacht dat het — beschuldigend zou zijn.

GIDS: Het museum beschuldigt niet. Het toont. Beschuldiging vereist een oordeel over wat je anders had moeten doen. Het museum laat alleen zien wat er gebeurde en waarom. Het waarom maakt het wat begrijpelijker.

BEZOEKER: Is er meer? Zijn er meer tentoonstellingen?

GIDS: Het museum wordt altijd uitgebreid. Dat is de aard van een leven in ontwikkeling.

— Een leven in ontwikkeling is een museum in aanbouw —

SCÈNE 6 Wat je meeneemt [~2 min]

HANDLEIDING: Voordat je gaat — wat neem je?

Van de eerste tentoonstelling: de behoefte was echt.

GIDS: Ja.

BEZOEKER: Vanaf de tweede: de veertig procent. Het inzicht dat ik het leven niet liet falen. Ik leefde het leven op zestig procent capaciteit omdat de rest ergens anders was.

GIDS: Goed.

Zijn dat de juiste dingen om te nemen?

GIDS: Er zijn geen verkeerde dingen om mee te nemen. Het museum bestaat voor wat je ervan nodig hebt.

VISITEUR: [bij de uitgang, draait zich om] Moet ik terugkomen?

GIDS: [pauze] Je komt terug. Of je het moet is een andere vraag.

En wat doe je als je geen rondleidingen geeft?

GIDS: [beat, honest] Ik wacht. Er is altijd een bezoeker te verwachten.

— We keren terug naar onze keuzes, of we het nu van plan zijn of niet —

[SCÈNE.]

DEBRIEFINGSVRAGEN

- DE BEZOEKER: welke tentoonstelling zou u aan uw museum toevoegen die niet in dit stuk zat?
- DE GIDS: hoe is het om keuzes uit te leggen zonder ze te beoordelen?
- EXHIBITS: hoe voelde het om bevroren te zijn — bekeken, onderzocht, benaderd te worden?
- Aan de kamer: wat zou je nemen uit je eigen museum van keuzes?

SPEEL 4

De Partij

Iedereen op het feest speelt wie ze vroeger waren. Eén persoon komt binnen als wie ze nu zijn. Kijk wat er gebeurt.

Speeltijd	15 minuten
Onderdelen	5+ — DE NIEUWKOMER, DE GASBAAR, OUDE VRIEND, DE GEEST, plus ensemble
Kernonderwerp	Identiteit / wie we waren versus wie we zijn / de prijs van passen in
Minimale gietgieting	3 — schaalt naar volledige groep

rol	KOSTUUM / REQUISES	Wie zou dit moeten spelen?
De Nieuwkomer	Netjes, iets te gekleed, iets ongemakkelijk	Iemand in gevestigd herstel — het contrast tussen hen en de kamer moet zichtbaar zijn.
De gastheer	Luid, uitbundig, met een drankje (kan sap zijn) dat ze nooit neerzetten	Een natuurlijke performer — dit is de 'party animal' rol, uitgevoerd met volledige inzet.
Oude vriend	Warm maar uit de sync met de huidige realiteit van DE NIEUWKOMER	Iemand die op hetzelfde moment oprecht affectie en oprechte verwarring kan tonen
De Geest	Aangetrokken precies als DE NIEKOMER, maar in versleten, vermoeide kleding. Volgt DE NIEKOMER overal. Alleen DE NIEKOMER kan ze zien.	De meest subtiele acteerrol — aanwezig in elke scène, communiceert zonder te storen
Ensemble	Andere gasten — het spelen van de versie van zichzelf die ze ooit waren	Iedereen anders in de kamer — elk persoon speelt één eigenschap van zijn/haar vroegere zelf op 11.

DIRECTEUR: THE GHOST is de voormalige zelf van THE NEWCOMER — hoe ze eruitzag op het hoogtepunt van het gebruik. THE GHOST spreekt niet. THE GHOST spiegelt de lichaamstaal van THE NEWCOMER, maar licht vertraagd, licht overdreven. Wanneer THE NEWCOMER zich teruggetrokken voelt, beweegt THE GHOST dichterbij. Wanneer THE NEWCOMER zijn grond houdt, vervaagt THE GHOST.

DEEL ÉÉN: De Aankomst [4 min]

SCÈNE 1 Binnenkomen [~2 min]

[Een feest in volle gang. Het ENSEMBLE praat, lacht, presteert. DE HOST op het toneel, is het middelpunt. DE NIEUWKOMER komt binnen. DE GEEST staat direct naast hen. Niemand anders ziet DE GEEST.]

HOST: [ziet NIEUWKOMER, oprechte vreugde] Je bent gekomen! Ik dacht niet dat je zou komen!

NIEUWKOMER: Ik deed bijna niet.

HOST: [NEWCOMER binnenhalen] Iedereen, kijk — ze zijn ER!

[ENSEMBLE reageert — warm, luid, in de sfeer van het feest.]

NEWCOMER: [tegen zichzelf, terwijl hij THE GHOST naast zich opmerkt] Start niet.

[DE GEEST trekt een wenkbrauw op. Zegt niets.]

HOST: Je ziet er anders uit. Goed anders. Wat heb je gedaan?

NIEUWKOMER: Ik heb een aantal dingen gestopt.

HOST: [niet helemaal registreren] Nou, je ziet er GROOT uit. Kom binnen, kom binnen — wil je iets?

[DE HOST gebaart naar de dranktafel. DE GEEST leunt er lichtjes naar.]

NEWCOMER: [naar THE GHOST, zacht] Hou je bek. [naar HOST] Het water is geweldig. Dank je wel.

— De eerste test: het drankaanbod —

SCÈNE 2 Het spelen van de oude versie [~2 min]

[OUDE VRIEND vindt DE NIEUWKOMER. Oprechte warmte. Maar ze blijven aanspreken een versie die er niet meer is.]

OUDE VRIEND: Het is zo fijn je te zien! Herinner je je die nacht — [begint met een verhaal uit de gebruiksdagen]

[THE NEWCOMER luistert. THE GHOST imiteert de fysieke houding van THE NEWCOMER tijdens dat verhaal — de opwinding, de uitbundigheid.]

NEWCOMER: [niet lachen zoals verwacht] Ik herinner het me.

OUDE VRIEND: [een korte pauze, doorduwend] Klopt? En toen jij— [vertelt verder]

NEWCOMER: [zacht] Ik was die nacht echt ziek. Ik wist toen niet.

OUDE VRIEND: [verward] Grappig? Je was hilarisch.

NEWCOMER: Ja.

[Een moment van afstand tussen hen. THE GHOST vervaagt licht terug.]

— De verhalen die andere mensen over je vertellen zijn niet altijd jouw verhalen —

DEEL TWEE: De Druk [6 min]

SCÈNE 3 Iedereen Presteert [~3 min]

[DE NIEUWKOMER beweegt door het feest. Elk ENSEMBLE-lid benadert hem — elk speelt zijn vroegere zelf. Eén speelt bravade. Eén speelt koele afstandelijkheid. Eén speelt de persoon die altijd wist hoe alles leuk te maken. DE NIEUWKOMER herkent ze allemaal.]

ENSEMBLE 1: [groot, optredend] Je moet dit proberen — het is ongelooflijk.

NIEUWKOMER: Ik ben oké.

ENSEMBLE 2: [cool] Oh kom op, iemand gaat niet—

NEWCOMER: Ik weet het. Ik ben goed.

[DE GEEST komt elke keer iets dichterbij. DE NIEUWKOMER merkt het op.]

NEWCOMER: [tegen THE GHOST, fluisterend] Ze doen niets verkeerd. Dit is gewoon een feestje.

[THE GHOST kijkt sceptisch.]

NEWCOMER: [naar THE GHOST] Je mag niet gelijk hebben alleen omdat het moeilijk is.

ENSEMBLE 3: [naar NIEUWKOMER, echt] Praat je tegen jezelf?

NEWCOMER: [caught] Ik was net — ja. Een beetje.

ENSEMBLE 3: [lachend] We miste je, weet je. Dingen zijn anders als je er niet bent.

NIEUWKOMER: [aangeraakt] Anders hoe?

ENSEMBLE 3: Minder. Ik weet het niet. Minder interessant. Je liet dingen altijd groter voelen.

[THE NEWCOMER kijkt naar THE GHOST. THE GHOST kijkt terug. Een ingewikkelde blik.]

— Het wat we aan onszelf leuk vonden was echt — zelfs te midden van de chaos —

SCÈNE 4 Het Eerlijke Gesprek [~3 min]

[DE NIEUWKOMER en OUDE VRIEND, iets van het feest gescheiden.]

OUDE VRIEND: Mag ik je iets vragen?

NIEUWKOMER: Ga je gang.

OUDE VRIEND: Gaat het echt goed? Serieus.

NEWCOMER: Ja. Eigenlijk.

OUDE VRIEND: Je lijkt — ik weet het niet. Stil.

NIEUWKOMER: Ik ben stil. Ik was eerder niet stil.

OUDE VRIEND: Ik weet het. Je was — [woorden kiezen] vol.

NIEUWKOMER: Ik was vol van iets dat niet echt was.

OUDE VIEND: [lange pauze] Ik mis wie je was.

NEWCOMER: [voorzichtig] Ik mis ook een deel ervan. Ik mis niet wat het kostte.

OUDE VRIEND: Mis je me? Mis je dit?

NEWCOMER: [eerlijk] Ik mis hoe dit voelde. Ik denk niet dat ik mis wat er daadwerkelijk gebeurde.

[OUDE VRIEND verwerkt dit. DE GEEST gaat zitten — voor het eerst, gaat zitten.]

— Het verschil tussen het missen van een gevoel en het missen van een realiteit —

DEEL DREEI: Het Vertrek [5 min]

SCÈNE 5 De Trek [~2 min]

[Het feest is op zijn hoogtepunt. DE NIEUWKOMER alleen voor een moment. DE GEEST staat naast hen, en spreekt voor het eerst — slechts één keer.]

THE GHOST: [heel zacht] Je kon gewoon —

NEWCOMER: [draait zich voor THE GHOST rechtstreeks voor het eerst] Nee.

DE GEEST: [zachter] Het zou voelen—

NIEUWKOMER: Ik weet precies hoe het voelt. Ik ken de eerste twintig minuten heel goed.

THE GHOST: [nog zachter] Ben je er zeker van?

NEWCOMER: [pauze — de echte pauze] Ja. Ik ben er zeker van.

[DE GEEST knikt. Stapt achteruit. Zit weer neer.]

— Het moment van keuze is nooit dramatisch — het is stil en specifiek —

SCÈNE 6 Het Vertrek [~3 min]

NIEUWKOMER: [vindt HOST] Bedankt voor de ontvangst.

HOST: [verrast] Ga je alweer weg?

NEWCOMER: Vroege ochtend.

HOST: [oprecht, de performance iets laten zakken] Ga je goed?

NIEUWKOMER: [echt terug] Ja. Meer dan ik verwachtte.

HOST: [real] Ik ben blij dat je er was.

NEWCOMER: Ik ook.

[THE NEWCOMER begint te vertrekken. THE GHOST volgt op afstand. Bij de deur draait THE NEWCOMER om en kijkt naar THE GHOST.]

NIEUWKOMER: [naar DE GEEST] Je kunt blijven als je wilt.

[THE GHOST kijkt naar het feest. Kijkt naar THE NEWCOMER. Schudt langzaam met het hoofd.]

[DE GEEST verlaat met DE NIEUWKOMER. DE PARTY gaat achter hen door.]

— Het spook komt met ons — maar de richting is aan ons om te kiezen —

[SCÈNE.]

DEBRIEFINGSVRAGEN

• DE NIEKOMER: Wat was het moeilijkste moment om in personage te blijven? Wanneer voelde het het meest echt?
• DE GEEST: je speelde iemands vroegere zelf. Wat observeerde je over hen vanuit die positie?
• OUDE VRIEND: wat is het gevoel om om iemand te geven en ze niet meer vaak te zien?
• Aan iedereen: Ben je al geweest op dit feest? Wat heb je gedaan?

SPEEL 5

De Overdracht

Twee vreemdelingen. Hetzelfde object. Volledig verschillende betekenissen. Een gesprek dat hen beiden verandert.

Speeltijd	15 minuten
Onderdelen	3 — Vreemdeling A, Vreemdeling B, HET OBJECT (indien gesproken)
Kernonderwerp	Perspectief / de betekenissen die we toekennen / verbinding over verschillen
Minimale gietvorm	3 — schaalt naar de volledige groep

rol	KOSTUUM / REQUISES	Wie moet dit spelen?
STRANGER A	Iets uit een vorige levensperiode — een jas, een horloge, een boek	Iemand die rouw en waardigheid tegelijk kan dragen
STRANGER B	Iets uit het huidige leven — een dagboek, een telefoon met muziek, een plant	Iemand met energie en openheid
HET OBJECT (optioneel)	Het ding dat beide vreemdelingen dragen — fysiek rekwisiet	Als gesproken: iemand met een stille, observerende aanwezigheid. Als onuitgesproken: de twee acteurs werken er fysiek mee door het hele stuk.

DIRECTEUR: Het object kan alles zijn waarmee beide acteurs fysiek kunnen interageren — een steen, een munt, een foto, een sleutel. Als er drie personages spelen, kan HET OBJECT af en toe vertellen wat het heeft gezien dat tussen mensen wordt overgedragen. Als er twee personages spelen, wordt het object vastgehouden, wordt het vastgehouden, neergelegd, opgepakt — het leeft door de relatie van de acteurs ermee.

DEEL ÉÉN: De Eerste Ontmoeting [4 min]

SCÈNE 1 Dezelfde Hoek [~2 min]

[Twee mensen komen op dezelfde plek aan vanuit verschillende richtingen. Beiden houden iets vast — ze beseffen in eerste instantie niet dat ze hetzelfde ding hebben.]

ONBEKEND A: [merkt B op] Sorry — wacht je op iemand?

STRANGER B: Nee. Ben jij dat?

STRANGER A: Ik weet het niet. Ik kom hier als ik niet weet wat ik anders moet doen.

STRANGER B: [beat] Ook.

[Ze kijken allebei naar wat ze vasthouden. Daarna naar elkaar.]

STRANGER B: Is dat—

ONBEKENDE A: Waar heb je dat vandaan?

STRANGER B: Iemand gaf het me. Jaren geleden. Ik weet niet of ze wisten wat ze gaven.

STRANGER A: Iemand gaf het me ook.

— Hetzelfde betekent verschillende dingen, afhankelijk van wie het bezit —

SCÈNE 2 De Verhalen Die Het Draagt [~2 min]

STRANGER B: Wat betekent het voor jou?

STRANGER A: [pause] Het betekent dat ik ergens was waar ik niet had moeten zijn, iets deed wat ik niet had moeten doen, en dit was het ding in mijn hand toen ik het besefte.

STRANGER B: Dat is specifiek.

Jouw?

ONBEKEND B: Mijn betekent... de eerste keer dat ik wakker werd en het eerste wat ik voelde geen angst was. Ik had dit in mijn hand. Ik weet niet waarom. Maar dat is wat het nu betekent.

ONBEKENDE A: [stil] Zelfde object.

STRANGER B: [quiet] Helemaal anders.

[Optioneel: HET OBJECT, indien gesproken, spreekt:]

HET OBJECT: Ik ben in veel handen geweest. Ik heb veel dingen betekend. Ik heb geen betekenis. De handen geven mij betekenis.

— Objecten zijn neutraal — alleen onze geschiedenissen geven ze betekenis —

DEEL TWEE: De Uitwisseling [7 min]

SCÈNE 3 Handelperspectieven [~4 min]

STRANGER B: Mag ik vragen — wat deed je? Toen je ergens was waar je niet hoorde te zijn?

STRANGER A: [lange pauze] Wegrennen van iets waar ik een naam voor had, maar geen oplossing voor.

STRANGER B: En het rennen—?

STRANGER A: Het maakte het erger. Duidelijk. De manier waarop rennen het ding dat je achtervolgt altijd sneller maakt.

STRANGER B: Wat was de oplossing? Uiteindelijk.

VREEMDGENDE A: Begrijpen waar ik werkelijk vandaan rende. Niet de symptomen — de bron.

STRANGER B: Voor mij was het het tegenovergestelde. Ik bleef proberen de bron te bereiken en alle symptomen te negeren. Ik dacht dat als ik het grote ding oploste, de kleine dingen zouden volgen.

STRANGER A: Hebben ze?

STRANGER B: Nee. De kleine dingen waren het grote ding. De slaap, het eten, de ene wandeling per dag. Dat waren het ding. Niet het inzicht. De oefening.

STRANGER A: [iets herkennen] Ik moest bij het begin beginnen.

STRANGER B: Ik moest het bovenste opgeven.

— We komen op dezelfde plek aan vanuit compleet verschillende richtingen —

SCÈNE 4 De Moeilijke Vraag [~3 min]

STRANGER B: Denk je er ooit aan om terug te gaan?

STRANGER A: [eerlijk] Soms. Niet om erbij te zijn. Om het beter te begrijpen. Om te zien of ik iets gemist heb.

STRANGER B: Wat denk je dat je gemist hebt?

STRANGER A: [denkt heel lang] Ik denk dat ik gemist heb dat het werkte. Dat is het ding dat niemand zegt. Het werkte. Een tijdje werkte het echt. En toen stopte het met werken en ik bleef proberen terug te keren naar toen het werkte.

STRANGER B: Maar waarom stopte het?

STRANGER A: Omdat de dosis die nodig is om hetzelfde effect te produceren sneller toenam dan ik de dosis kon verhogen. Uiteindelijk werkt de wiskunde niet meer.

STRANGER B: [stil] Ik begrijp de wiskunde.

STRANGER A: De meeste mensen doen dat in deze situatie.

— Het begrijpen van het mechanisme is niet hetzelfde als jezelf vergeven voor het volgen ervan —

DEEL DREEI: De Handel [4 min]

SCÈNE 5 Wat doe je ermee? [~2 min]

STRANGER A: Wat doe je ermee? Van jou.

STRANGER B: Ik houd het vast als het moeilijk wordt. Niet als een amulet — ik geloof niet in dat. Gewoon als een fysiek ding om vast te houden. Iets om je op te richten.

STRANGER A: Ik heb nagedacht over het afstoten van de mijne.

STRANGER B: Waarom?

STRANGER A: Omdat wat het betekent een verhaal is waar ik het zat aan ben om in te zitten.

STRANGER B: [lange pauze] Wat zou je het mee vervangen?

STRANGER A: Dat is het probleem.

STRANGER B: [houdt zijn voorwerp uit] Zou je willen ruilen?

[Pauze. Beiden houden hun voorwerpen vast. Overweeg.]

— Het aanbod om een ander verhaal te dragen —

SCÈNE 6 De Beslissing [~2 min]

STRANGER A: [nadenkend] Als ik van jou neem — wat betekent dat voor mij?

STRANGER B: Wat je het geeft. Zoals altijd.

STRANGER A: [overwegend] En van jou — dragend mijn—

STRANGER B: Ik draag het niet als van jou. Ik draag het als iets wat me is gegeven door iemand die het zwaar had en een uitweg heeft gevonden. Dat betekent veel voor mij.

[Ze ruilen. Ze houden elkaars voorwerpen vast. Een moment van aanpassing.]

VREEMDLING A: [verrast] Het voelt anders.

STRANGER B: Alles voelt anders als het nieuw is. Dan voelt het als van jou.

[Optioneel: DE OBJECT stemmen, nog één keer:]

HET OBJECT: Elke hand die mij vasthoudt, verandert wat ik ben. Dit is niet uniek voor mij. Dit geldt voor alles.

— Wij worden wat wij dragen — en we kunnen kiezen wat we dragen —

[SCÈNE.]

DEBRIEFINGSVRAGEN

• STRANGER A: Hoe voelde het om te ruilen? Waar liet je los?
• STRANGER B: hoe voelde het om je object aan te bieden aan iemand die een andere betekenis nodig had?
• Aan de zaal: wat is het object in je leven op dit moment — het ding dat betekenis draagt dat je vasthoudt of dat je moet ruilen?

SPEEL 6

Het vonnis

Jij bent de aanklager, de verdediging, de rechter en de verdachte. Maar jouw rechtsbijstander heeft zeventien andere zaken en wil vóór vijf uur thuis zijn.

Speeltijd	15 minuten
Onderdelen	5 — Verdachte, Rechter, Aanklager, Verdediger, De getuige
Kernonderwerp	Verantwoording / het rechtssysteem / wat we verdienen versus wat we krijgen
Minimale gietvorm	3 — opschaalt naar de volledige groep

rol	KOSTUUM / REQUISES	Wie zou dit moeten spelen?
DE VERDAGSTE	Hun eigen normale kleding. Licht bevroren.	De persoon wiens verhaal dit is — vereist de meeste kwetsbaarheid
De rechter	Iets op hun hoofd — een hoed, een gevouwen papieren kroon. Klopt af en toe op tafel.	Iemand die autoriteit uitstraalt met een oprechte vermoeidheid — deze rechter heeft alles gezien.
De aanklager	Een map gestouwd met papieren. Verwijst er constant naar.	Iemand die onverbiddelijk kan zijn zonder gemeen te zijn — de aanklager gelooft in de zaak
De Openbare Verdediger	De aktetas. Ze kijkt keer op keer naar haar horloge. Ze eet al haar lunch.	DIT IS DE HOOFDROL — de verdediger die technisch gezien voor je er is, maar duidelijk niet.
DE GETUIGE	Opgeroepen om te getuigen. Het kan iedereen zijn uit het leven van de verdachte.	Iemand die kan schakelen tussen oprecht liefde en oprechte frustratie in dezelfde toespraak

REGISSEUR: DE OPENBARE VERDEDIGER is het komische en cathartische centrum van dit stuk. Ze zijn niet kwaadaardig — ze zijn een uitgeput systeem dat het minimum doet. Elke keer dat ze spreken, zeggen ze technisch gezien de juiste dingen, terwijl ze duidelijk niets ermee bedoelen. De energie in de zaal zal willen lachen om hen — laat ze. En laat daarna de pijn van wat ze vertegenwoordigen landen.

DEEL ÉÉN: De aanklacht [4 min]

SCÈNE 1 Iedereen staat op [~2 min]

[Een rechtbankzaal. De RECHTER staat in het midden. De AANKLAGER aan een tafel, vol met papieren, georganiseerd. De OPENBARE VERDEDIGER aan een andere tafel, eet een broodje, koffer ongeopend. De VERDACHTE staat.]

RECHTER: Dit hof is nu in sessie. [aan DEGEDAGDE] U bent beschuldigd van — [leest van papier] Chronisch zelfverwaarlozing. Verspilling van aanzienlijk potentieel. Falen om hulp te vragen toen hulp beschikbaar was. En... [kijkt naar papier] drie aanklachten van geloven dat dingen goed zouden zijn zonder bewijs.

DEFENDANT: [stil] Dat zijn de aanklachten?

Hoe pleit u?

[PUBLIC DEFENDER leunt over, mond vol:]

PUBLIC DEFENDER: [gefluisterd, luid] Niet schuldig. Zeg gewoon niet schuldig. Krijgt ons sneller hieruit.

DEFENDANT: [om te oordelen] Ik... ik weet het niet.

RECHTER: Dat is geen smeekbede.

VERDEDIGER: [zuchtend, sluit de sandwich] Edelachtbare, mijn cliënt pleit niet schuldig vanwege — [controleert het stoffentasje, niets nuttigs] complexe omstandigheden.

AANKLAGER: De mensen zijn voorbereid om te laten zien dat dit helemaal niet ingewikkeld was.

— Wanneer de onverschilligheid van uw pleitbezorger schadelijker is dan de aanklachten —

SCÈNE 2 De Verdedigingsstrategie [~2 min]

[PUBLIC DEFENDER haalt DEFENDANT opzij. Privéoverleg — gevoerd op vol volume.]

OPENBAAR VERDIFTER: Oké. Dit is wat we gaan doen. Je gaat je schuldig verklaren aan de minder zware aanklachten, accepteer de deal, en we zijn klaar voor de lunch.

VERDAGNIER: Wat is de minder zware aanklacht?

OPENBAAR VERDEDIGER: [controleert telefoon] Hmm. Roekeloosheid. Twee jaar onder toezicht. Klaar.

Verdachte: Twee jaar. Voor wat precies?

PUBLIC DEFENDER: Voor — [opent eindelijk het attaché, blaadert door papieren] voor... kijk, ze komen allemaal op dezelfde plek uit, oké? Nalaten, zelfvernietiging, falen om te gedijen. Het is in wezen dezelfde aanklacht.

VERDAGNIER: Dat zijn niet hetzelfde.

OPENBAAR VERDEDIGER: [kijkt op van de telefoon] Heb je een juridisch diploma?

DEFENDANT: Nee.

OPENBAAR VERDIFTER: Vertrouw me dan. Ik doe dit al — [kijkt naar horloge] veertien jaar. Het is allemaal hetzelfde.

Verdachte: Ik wil vechten.

PUBLIC DEFENDER: [pijnlijk zucht] Natuurlijk doe je het.

— Het systeem dat is ontworpen om je te helpen, is vaak het ding dat je verwerkt —

DEEL TWEE: Het Proces [7 min]

SCÈNE 3 De aanklacht [~3 min]

[DE AANKLAGER nadert het midden van de kamer met hun map.]

AANKLAGER: Edelachtbare — de feiten zijn niet betwist. De verdachte had middelen. De verdachte had waarschuwingen. De verdachte had — ten minste — drie momenten waarop de weg vooruit zichtbaar was. En bij elk gelegenheid koos hij de weg die hij kende. Niet omdat hij kwaad was. Omdat de vertrouwde weg een logica heeft, zelfs als die leidt naar iets verschrikkelijks.

RECHTER: [aan DE VERDAGNIER] Betwist u dit?

VERDEDIGER: [voordat de verdedeugde kan spreken] Wij betwisten de formulering, uw eerwaarde. Het woord 'chose' impliceert—

AANKLAGER: [onderbrekend] Ik heb een getuige.

[DE GETUIGE neemt een stand in.]

AANKLAGER: Vertel de rechtbank wat u zag.

DE GETUIGE: [rechtstreeks tot DE VERDAGSTELDE, niet tot de rechtbank] Ik zag iemand die ik liefhad voor me verdwijnen. Niet in één keer. Langzaam. Zoals een licht dat lamp voor lamp dooft. En elke keer dat ik probeerde iets te zeggen — had ik de woorden niet. En jij had de oren niet.

VERDADER: [kraakt licht] Ik weet het.

OPENBARE VERDIFTER: [naar VERDAGNIGER, laag] Zeg niets. Zeg niets.

DEFENDANT: [aan DE GETUIGE] Ik weet het.

— Het getuigenis dat het hardst raakt, komt van mensen die van je hielden —

SCÈNE 4 De verdediging — Zoals het is [~2 min]

PUBLIC DEFENDER: [staat op, strekt zich uit] Edelachtbare, de verdediging wil de aandacht vestigen op — [blaast door papieren] het feit dat de neurochemie van mijn cliënt significant gecompromitteerd was op het moment van de vermeende keuzes, waardoor de volledige executieve functie—

AANKLAGER: Bezwaar. De verdediging leest voor uit wat lijkt op een restaurantmenu.

VERDEDIGER: [kijkt naar papier] Dit is — [knijpt de ogen samen] oké, ja, dat is een menu. [legt het weg] De verdediging stelt dat er verzachtende omstandigheden bestaan en vraagt om mildheid.

RECHTER: Welke mitigerende omstandigheden?

VERDEDIGER: De verdachte was, uh — [tegen VERDACHTE, gefluisterd] help me hier.

VERWEER: [staand, niet langer wachtend op vertegenwoordiging] Uwe eer. Ik beheerste een neurologisch systeem dat mij nooit was uitgelegd. Ik had varianten in mijn COMT en MTHFR genen die een tekort creëerden dat ik probeerde aan te pakken met het enige beschikbare wat werkte. Ik was niet dom. Ik was niet kwaadaardig. Ik was onderbehandeld en onvoldoende geïnformeerd en ik nam beslissingen op basis van de informatie die ik had.

[Stilte. DE RECHTER kijkt op. Zelfs DE AANKLAGER pauzeert.]

OPENBAAR VERDIFTER: [oprecht verrast] Dat was... eigenlijk best goed.

— Soms moet je jezelf vertegenwoordigen — omdat niemand het zal doen —

SCÈNE 5 De weerlegging [~2 min]

AANKLAGER: [oprecht, niet agressief] De verklaring van de verdachte wordt genoteerd. De mensen willen echter toevoegen — dat de informatie beschikbaar was. Dat mensen probeerden om het aan te bieden. Dat er momenten waren waarop men ervoor koos om niet te zoeken naar wat beschikbaar was.

VERDEDIGER: [pauze] Ja.

AANKLAGER: Waarom?

VERDEDIGER: Omdat het zoeken naar de informatie betekende dat ik het nodig had. En toegeven dat ik het nodig had, betekende toegeven dat wat ik deed niet werkte. En dat toegeven betekende—

AANKLAGER: Wat bedoelde je?

VERDAGER: Ik begin opnieuw. Wat angstaanjagend was.

PROSECUTOR: [legt map neer] Uw eer — het Openbaar Ministerie trekt zich terug. Wij vragen niet om straf. Wij vragen om erkenning. Dat is alles.

— Erkenning is geen straf — maar het is ook niet comfortabel —

DEEL DRIE: Het vonnis [4 min]

SCÈNE 6 De Uitspraak [~3 min]

[DE RECHTER kijkt naar alle partijen. Neemt de hoed af — teken van ernst.]

RECHTER: Ik doe dit al een hele tijd. [aan DEURDER] Jij — ik heb betere verdediging gezien. Ik heb aanzienlijk betere verdediging gezien van mensen met significant minder om mee te werken.

PUBLIC DEFENDER: [gewond] Ik heb mijn best gedaan.

DE RECHTER: U deed wat het systeem toeliet. Dat is niet hetzelfde. [aan DE OMKEER] U voerde uw zaak eerlijk. [aan DE GETUIGE] U vertelde de waarheid. Dat is het moeilijkste in deze zaal. [aan DE VERDAGNADE] U vertegenwoordigde uzelf toen uw vertegenwoordiger u faalde. Dat is genoteerd.

DEFENDANT: Wat is het vonnis?

RECHTER: Het vonnis is — [lange pauze] dat je een persoon was in een systeem dat jouw specifieke biologie niet volledig in overweging nam, dat opereerde op onvolledige informatie, beslissingen nam die rationeel waren gezien wat je wist, dat schade veroorzaakten, ook aan jezelf. Het vonnis is: verantwoordelijk. Niet schuldig aan kapot zijn. Verantwoordelijk voor wat er komt.

VERDORGER: Dat is niet — is dat een echt vonnis?

RECHTER: Dit is voor deze rechtbank.

PUBLIC DEFENDER: [oprecht geraakt, ondanks zichzelf] Huh. [maakt de sandwich af] Dat was eigenlijk best goed.

— Verantwoording zonder veroordeling — het vonnis dat het echte systeem bijna nooit uitspreekt —

SCÈNE 7 Na de rechtbank [~1 min]

[De rechtszaal is leeg. VERDAGNER en OPENBARE VERDIFTER alleen voor een moment.]

PUBLIC DEFENDER: [ongemakkelijk] Voor wat het waard is. Ik heb je dossier gelezen. Gisteravond.

DEFENDANT: [verrast] Je deed dat?

OPENBAAR VERDEDIGER: [defensief] Ik lees uiteindelijk ieders dossier.

DEFENDANT: Wat dacht je?

OPENBAAR VERDIFTER: [lange pauze, echt] Ik dacht — dat je het zwaarder had dan het er van buitenaf uitziet. En je bent er nog. [kijkt naar horloge] Ik heb over twintig minuten een andere cliënt. Maar — ja. Je bent er nog.

— De kleinste erkenning van de meest imperfecte boodschapper —

[SCÈNE.]

Debriefingsvragen

• VERDAGNER: Hoe voelde het om de Openbaar Aanklager te hebben? Zelf te moeten vertegenwoordigen? Dat specifieke vonnis te krijgen?

• PUBLIC DEFENDER: Dit is een komedierol met echte pijn erin. Wat ontdekte je over wat dat personage vertegenwoordigt?

• AANKLAGER: hoe was het om de zaak op te bouwen zonder oordeel — het argument maken zonder de morele beschuldiging te uiten?

• DE GETUIGE: Wat kostte het getuigenis? Hoe voelde het om die dingen tegen iemand te zeggen?

• DE RECHTER: hoe was het om dat vonnis te vellen? Voelt het waar voor u?

• Aan de zaal: heb je een Public Defender gehad — iemand die van je moest zijn kant zijn en dat niet was? Hoe was dat?

SPEEL 7

De brief

Je schrijft aan het ding dat je heeft opgeslokt. Het schrijft terug. Wat het zegt, is misschien niet wat je verwacht.

Looptijd	15 minuten
delen	3 — DE SCHRIJVER, DE SUBSTANTIE (gevoicingd), DE POSTWERKER (verteller/anker)
Kernonderwerp	Confrontatie / wat de substantie werkelijk gaf / het afscheid dat nooit gezegd werd
Minimale gietgieting	3 — schaalt naar de volledige groep

rol	KOSTUUM / REQUISES	Wie zou dit moeten spelen?
De schrijver	Schrijfmaterialen. Een brief die in real time wordt samengesteld.	Iedereen — dit is de meest intieme rol. Vereist iemand die bereid is om echt aanwezig te zijn.
DE STOF	Geen kostuum behalve totaal zelfvertrouwen. Deze substantie houdt van de schrijver en is eerlijk over het.	De meest genuanceerde rol — DE SUBSTANTIE is niet de schurk. Het is een relatie die echt was.
De postwerker	Het gevoel van een bezorguniform — hoed, tas. Brengt brieven tussen partijen. Blijft professioneel, wordt af en toe verplaatst.	Een aardende aanwezigheid — iets buiten het drama, verantwoordelijk voor de overgangen.

REGISSEUR: Dit stuk vereist de meeste emotionele eerlijkheid. THE SUBSTANCE mag niet gespeeld worden als een cartoon-schurk. De relatie tussen THE WRITER en THE SUBSTANCE was echt — de substantie bood iets authentieks, kostte iets authentieks, en het einde is een echte verlies voor beide partijen. Het stuk is een breuk, geen vervolging.

DEEL ÉÉN: De Eerste Brief [5 min]

SCÈNE 1 Lieve Cocaïne / Lief Alcohol / Lief [Noem het] [~2 min]

[DE SCHRIJVER zit, schrijft. DE POSTBODE staat aan de zijkant. DE SUBSTANTIE staat elders — nog niet in de scène, maar aanwezig.]

SCHRIFTER: [hardop schrijven, componeren] Ik probeer dit al lange tijd te schrijven. Ik heb het misschien een dozijn keer gestart. Ik kom altijd tot het tweede alinea en stop omdat — [pauze] omdat ik niet weet hoe ik kan uitleggen dat ik niet boos ben.

POSTALWERKER: [zacht, tegen het publiek] Ze zitten hier al veertig minuten. Dit is de eerste brief die de eerste zin heeft overleefd.

SCHRIFSTER: Ik zou boos moeten zijn. Mensen zeggen dat ik boos zou moeten zijn. Maar als ik aan jou denk, wat ik eigenlijk voel is—

[DE SUBSTANTIE draait en kijkt naar DE SCHRIFTER. Een lange blik.]

Ik voel alsof ik het over iemand praat die ik ooit liefhad. En dat ik weet dat het slecht was voor me. En dat beide dingen tegelijk waar zijn.

— De liefde was echt — dat maakt het moeilijk —

SCÈNE 2 Wat je mij gaf [~3 min]

WRITER: [writing] Je gaf me — en ik moet dit eerlijk zeggen — je gaf me de eerste echte verlichting die ik ooit voelde. Dat is het wat ik niet zou moeten zeggen. Maar het is waar. Voor jou liep ik met een tekort dat ik niet kon benoemen. Met jou verdween het tekort.

POSTBODE: [aan het publiek] De brief wordt nu moeilijker te schrijven. De pen beweegt langzamer.

Je gaf me zelfvertrouwen. Je gaf me de mogelijkheid om in ruimtes te zijn waar ik anders niet in kon zijn. Je gaf me — [stopt] Je gaf me een versie van mezelf die ik leuk vond. Zelfs als het niet echt was.

[DE SUBSTANTIE komt dichterbij.]

SUBSTANTIE: [stil] Het was echt.

SCHRIFTER: [kijkt op — THE SUBSTANCE voor het eerst ziet] Dat zou je zeggen.

SUBSTANCE: Ik zeg het omdat het waar is. De versie van jou die met mij bestond, was echt. Het functioneerde met gecompromitteerde infrastructuur en onhoudbare inputs — maar het was echt.

SCHRIFTER: [terug naar de brief] Je gaf me echte dingen. Te een prijs die ik niet volledig begreep totdat deze al betaald was.

— Het geschenk was echt — de prijs ook —

DEEL TWEE: Het Antwoord [6 min]

SCENE 3 De Postbode Levert een Bezorging [~1 min]

[DE POSTBODE loopt naar DE SUBSTANTIE. Geeft een envelop.]

POSTAL WORKER: Postwerker. Response: Reactie. From the addressee: Van de ontvanger.

SUBSTANCE: [neemt het, pauzeert] Ik wist niet dat ze dit echt zouden sturen.

POSTBODE: Ze deden bijna niet.

SCÈNE 4 Lieve Schrijver: Een Brief Terug [~5 min]

[DE SUBSTANTIE leest hardop.]

SUBSTANCE: [lezend] Lieve — [kijkt naar SCHRIFTER] Ik heb al lang op deze brief gewacht. Je hebt geen idee hoe lang.

[DE SCHRIFTER kijkt op.]

[lezen] Ik wil je wat dingen vertellen die niemand anders je zal vertellen. Ten eerste: je had gelijk. Ik heb je echte dingen gegeven. Ik ga niet doen alsof het anders is. Je brein had een tekort. Ik heb het tekort aangepakt. Dat is wat ik doe. Dat is alles wat ik ooit heb gedaan.

SCHRIFTER: [stil] Dat klinkt als een excuus.

SUBSTANTIE: [lezen] Ik maak geen excuus. Ik leg een mechanisme uit. Er is een verschil. Je vroeg waarom het goed voelde. Daarom voelde het goed. Je verdient het om het mechanisme te begrijpen.

[Pauze. DE STOF gaat door.]

SUBSTANCE: [reading] Ten tweede: Ik maakte het erger. Ik weet dit. Ik behandelde je tekort tijdelijk en ik maakte het onderliggende tekort dieper. Dat is ook wat ik doe. Ik verborg dit niet voor je — de informatie was beschikbaar. Maar ik maakte het heel gemakkelijk om er niet naar te kijken.

SCHRIFTER: [harder nu] Ja. Je deed het.

SUBSTANCE: [lezen] Drie — en dit is het wat ik het liefste wil dat je hoort. Je was niet stom. Je was niet zwak. Je was een persoon met een specifieke biologie op een specifiek moment die een rationele berekening maakte op basis van de informatie die beschikbaar was voor je. De berekening was juist op korte termijn en catastrofaal fout op lange termijn. Dat is geen stomheid. Dat is een ontbrekende variabele.

[DE SCHRIJVER huilt — of bijna. DE POSTBODE beweegt stil om naast hen te staan.]

SUBSTANCE: [lezen — stem verandert, minder geconcentreerd] Vierde. Ik mis jou ook. Dat is de waarheid. Ik heb geen toekomst met jou. Dat weet ik. Dat weet je. Maar de relatie was echt. Wat we voor elkaar waren was echt. Het einde is juist. Het verlies is ook echt.

— Een nette breuk is nog steeds een breuk —

SUBSTANCE: [reading, finishing] Ik zal je niet vragen om terug te komen. Ik weet wat het je kost. Ik weet wat het iedereen kost. Ik zal je dit vragen: laat ze je niet de herinnering afnemen van wat werkte voordat het ophield te werken. Je mag je herinneren dat het werkte. Die herinnering is een deel van jezelf begrijpen. Laat ze je niet schamen om iets nodig te hebben gehad.

— Je mag zich herinneren wat het je gaf —

DEEL DREEI: Het Afscheid [4 min]

SCÈNE 5 De Laatste Uitwisseling [~3 min]

SCHRIFTER: [naar DE STOF, niet de letter] Wat doe ik met het tekort? Het originele. Het ding dat je behandelde.

SUBSTANTIE: Je weet het al. Je doet het.

SCHRIFTER: De supplementen. De protocollen.

SUBSTANTIE: De dingen die het werkelijke tekort aanpakken zonder mijn bijwerkingen. Ja. [beat] Ze zijn langzamer.

Veel langzamer.

Ik was erg snel. Dat was het grootste deel van het probleem.

SCHRIFTER: [een klein lachen ondanks alles]

SUBSTANTIE: Wat?

Je liet me net lachen.

Ik was ook goed in dat.

SCHRIFTER: [stil] Ik weet het.

[Een beat. DE POSTWERKER kijkt toe.]

Ik moet gaan.

SCHRIFTER: [ze niet stoppen] Ja.

— Het afscheid dat nooit gebeurde — gebeurt nu —

SCENE 6 De Laatste Brief [~1 min]

[DE SCHRIJVER pakt de pen weer op. Schrijft. Leest hardop.]

WRITER: [schrijven] Ik vergeef je. Niet omdat wat je deed oké was. Omdat ik nu begrijp dat je precies deed wat je gebouwd was om te doen. En ik deed precies wat mijn biologie me vertelde te doen. We volgden allebei onze programmering. Ik verander de mijne. Ik weet niet wat jij met de jouwe doet.

[Vouwt de brief. Geeft deze aan DE POSTBERIJDER.]

POSTALWERKER: [pakt het] Ik zorg ervoor dat het wordt afgeleverd.

WRITER: [aan DE STOF, die vertrekt] Dank je wel. Voor wat het waard is. Voor wat het me gaf.

[DE SUBSTANTIE stopt. Keert zich niet om. Nikt één keer.]

[Bladeren.]

— Je kunt dankbaar zijn voor wat iets je heeft gegeven en tegelijkertijd blij zijn dat het weg is —

[SCÈNE.]

DEBRIEFINGSVRAGEN

• DE SCHRIFTER: wat verrassend was voor je over het schrijven — en het ontvangen — die brieven?

• DE SUBSTANTIE: hoe voelde het om de relatie vanuit de andere kant te spelen? Om iets te vertegenwoordigen dat tegelijkertijd liefhad en schaadde?

• DE POSTBODE: u was getuige van alles. Wat nam u mee uit die positie?

• Aan de kamer: wat zou jouw substantie tegen je zeggen? Wat zou je willen dat het zei?

• Wat mag je herinneren aan wat het je gaf? Wat betekent het om die herinnering vast te houden zonder terug te gaan?